

Обґрунтування

щодо схвалення проєкту рішення, що має ознаки регуляторного акта, – постанови Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг «Про внесення змін до Порядку контролю за дотриманням ліцензіатами, що провадять діяльність у сферах енергетики та комунальних послуг, законодавства у відповідних сферах та ліцензійних умов»

Відповідно до частини першої статті 1 Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» (далі – Закон) Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП, Регулятор), є постійно діючим центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом, який утворюється Кабінетом Міністрів України.

НКРЕКП здійснює державне регулювання, моніторинг та контроль за діяльністю суб'єктів господарювання у сферах енергетики та комунальних послуг.

НКРЕКП здійснює державне регулювання шляхом, зокрема, державного контролю та застосування заходів впливу.

Відповідно до частини першої статті 19 Закону НКРЕКП здійснює державний контроль за дотриманням суб'єктами господарювання, що провадять діяльність у сферах енергетики та комунальних послуг, законодавства у відповідних сферах та ліцензійних умов шляхом проведення планових та позапланових виїзних, а також невиїзних перевірок відповідно до затверджених нею порядків контролю.

З огляду на вищенаведене, Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг постановою від 14 червня 2018 року № 428 затверджено Порядок контролю за дотриманням ліцензіатами, що провадять діяльність у сферах енергетики та комунальних послуг, законодавства у відповідних сферах та ліцензійних умов (далі – Порядок контролю).

За результатами перевірки складається акт у двох примірниках, який підписується членами комісії з перевірки.

У разі виявлення порушень акт про результати перевірки вноситься на засідання Регулятора, за результатами якого Регулятор приймає рішення про застосування до суб'єкта господарювання, що провадить діяльність у сферах енергетики та комунальних послуг, санкції, передбаченої цим Законом.

Відповідно до частини другої статті 22 Закону за порушення законодавства у сферах енергетики та комунальних послуг до суб'єктів господарювання, що провадять діяльність у відповідній сфері, Регулятор може застосовувати санкції у вигляді:

- 1) застереження та/або попередження про необхідність усунення порушень;
- 2) накладення штрафу;
- 3) зупинення дії ліцензії;
- 4) анулювання ліцензії.

Регулятор застосовує штрафні санкції до суб'єктів господарювання, що провадять діяльність у сферах енергетики та комунальних послуг, у розмірах, встановлених законами України «Про ринок електричної енергії», «Про природні монополії», «Про питну воду та питне водопостачання», «Про ринок природного газу», «Про теплопостачання», «Про енергетичну ефективність».

При застосуванні санкцій Регулятор має дотримуватися принципів пропорційності порушення і покарання та ефективності санкцій, які мають стримуючий вплив.

Юридичним департаментом, з урахуванням висновків щодо застосування норм права, викладених у постановах Верховного Суду, було рекомендовано Департаменту ліцензійного контролю розглянути питання розроблення та впровадження Методики розрахунку штрафних санкцій з метою дотримання вищенаведених принципів при застосуванні санкцій до суб'єктів господарювання.

З метою розроблення відповідного документа НКРЕКП співпрацювало з Проектом енергетичної безпеки USAID.

Проектом енергетичної безпеки USAID спільно з зовнішніми консультантами компанією «Ернст енд Янг» за участю Департаменту ліцензійного контролю розроблено проєкт Методики розрахунку штрафних санкцій за порушення законодавства у сферах енергетики та комунальних послуг та відповідних ліцензійних умов, що дозволить зробити процес застосування штрафних санкцій ще більш прозорим, прогнозованим та відкритим.

Крім того, Департамент із регулювання відносин у сфері енергетики службовою запискою від 01.06.2023 № 937/17-23 звернувся до Департаменту ліцензійного контролю з проханням унести зміни до Порядку контролю з огляду на наступне.

Порядком контролю, як об'єктивний чинник недофінансування ліцензованої діяльності, передбачено вартість понаднормативних витрат електричної енергії за 2022 рік у випадку перевищення фактичних економічних коефіцієнтів технологічних витрат електроенергії за 2022 рік від затверджених ЕКПТВЕ на 2022 рік більше ніж на 10 %, з урахуванням належного обґрунтування з наданням документального підтвердження від відповідних організацій.

Разом з цим, при аналізі фактичних коефіцієнтів технологічних витрат електричної енергії за 2022 рік було виявлено значну кількість операторів систем розподілу, у яких в наслідок бойових дій відбулось перевищення фактичних економічних коефіцієнтів технологічних витрат електроенергії за 2022 рік від затверджених ЕКПТВЕ на 2022 рік до 10 %.

Таким чином, з метою забезпечення енергетичної безпеки та паритетності розроблено проєкт змін до Порядку контролю, якими передбачено врахування

операторам систем розподілу витрат електричної енергії за 2022 рік, пов'язаних з перевищенням фактичних економічних коефіцієнтів технологічних витрат електроенергії за 2022 рік від затверджених ЕКПТВЕ на 2022 рік, при розрахунку загальної суми отриманого/недоотриманого доходу від ліцензованої діяльності.

Крім цього, внесено уточнюючі правки по тексту.

З огляду на викладене,

Департамент ліцензійного контролю пропонує:

схвалити проєкт постанови НКРЕКП «Про внесення змін до Порядку контролю за дотриманням ліцензіатами, що провадять діяльність у сферах енергетики та комунальних послуг, законодавства у відповідних сферах та ліцензійних умов», яким пропонується доповнити Порядок контролю Методикою розрахунку штрафних санкцій за порушення законодавства у сферах енергетики та комунальних послуг та відповідних ліцензійних умов, уточнити положення додатків 22 та 27 відповідно до пропозицій Департаменту із регулювання відносин у сфері енергетики та розмістити його на офіційному вебсайті НКРЕКП www.nerc.gov.ua з метою одержання зауважень і пропозицій від інших органів державної влади, фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань та інших заінтересованих осіб.

**Заступник директора
Департаменту ліцензійного
контролю**

Олексій РОМАНЕНКО

**НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ
РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРАХ ЕНЕРГЕТИКИ
ТА КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ
(НКРЕКП)**

ПОСТАНОВА

№ _____

Київ

Про затвердження Змін до Порядку контролю за дотриманням ліцензіатами, що провадять діяльність у сферах енергетики та комунальних послуг, законодавства у відповідних сферах та ліцензійних умов

Відповідно до Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг», Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг,

ПОСТАНОВЛЯЄ:

1. Затвердити Зміни до Порядку контролю за дотриманням ліцензіатами, що провадять діяльність у сферах енергетики та комунальних послуг, законодавства у відповідних сферах та ліцензійних умов, затвердженого постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 14 червня 2018 року № 428, що додаються.

2. Ця постанова набирає чинності з дня, наступного за днем її оприлюднення на офіційному вебсайті Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг.

Голова НКРЕКП

Костянтин УЩАПОВСЬКИЙ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Постанова Національної комісії,
що здійснює державне регулювання
у сферах енергетики та комунальних
послуг

№ _____

Зміни

до Порядку контролю за дотриманням ліцензіатами, що проводять діяльність у сферах енергетики та комунальних послуг, законодавства у відповідних сферах та ліцензійних умов

1. Пункт 10.2 глави 10 після абзацу другого доповнити новим абзацом третім такого змісту:

«При накладенні штрафу як виду санкції НКРЕКП керується Методикою розрахунку штрафних санкцій за порушення законодавства у сферах енергетики та комунальних послуг та відповідних ліцензійних умов, що є додатком 29 до цього Порядку.».

У зв'язку з цим абзаци третій – п'ятий вважати відповідно абзацами четвертим – шостим.

2. У додатку 22:

підпункт 22 пункту 4 доповнити новим абзацом такого змісту:

«Для цілей розрахунку складова $(1 - K^{BP}_w - K^{DD}_w)$ приймається рівною нулю у разі якщо її значення менше нуля;»;

у підпункті 6 пункту 5:

в абзаці шостому цифри «20» замінити цифрами «22»;

доповнити п'ятьма новими абзацами такого змісту:

«Якщо:

$$\sum_{i=1}^n O_{TBE_{нф i}} < \sum_{i=1}^n O_{TBE_{ф i}},$$

за умови надання належного обґрунтування перевищення фактичних витрат електричної енергії від нормативно-фактичних технологічних витрат та документального підтвердження від відповідних організацій $D_{TBE_{нф i}}$ за 2022 рік визначається за формулою:

$$D_{TBE_{нф i}} = O_{TBE_{ф i}} \times Ц_{TBE i},$$

де $O_{TBE_{ф i}}$ – фактичний обсяг технологічних витрат електричної енергії на її розподіл в і-му місяці звітного року, МВт·год;»;

підпункт 5 пункту 6 виключити.

У зв'язку з цим підпункт 6 вважати підпунктом 5.

3. У додатку 27:

у пункті 4:

підпункт 5 після знаків та аббревіатури «(ОНВ)» доповнити словами та знаками «з урахуванням витрат, що капіталізуються при виконанні ремонтів та інвестиційної програми,»;

підпункт 25 після слова «напруги» доповнити знаком та словами «, врахованого при розрахунку тарифів»;

у пункті 5:

підпункт 4 доповнити шістьма новими абзацами такого змісту:

«для цілей розрахунку складова $(1 - K^{BP}_W - K^{DL}_W)$ приймається рівною нулю у разі якщо її значення менше нуля.

Якщо:

$$\sum_{i=1}^n O_{TBE_{нф i}} < \sum_{i=1}^n O_{TBE_{ф i}},$$

за умови надання належного обґрунтування перевищення фактичних витрат електричної енергії від нормативно-фактичних технологічних витрат та документального підтвердження від відповідних організацій $D_{TBE_{нф i}}$ за 2022 рік визначається за формулою:

$$D_{TBE_{нф i}} = O_{TBE_{ф i}} \times Ц_{TBE i},$$

де $O_{TBE_{ф i}}$ – фактичний обсяг технологічних витрат електричної енергії на її розподіл в і-му місяці звітного року, МВт·год;»;

в абзаці п'ятому підпункту 6 знак та слова «, поза заходами затвердженої» замінити словами «при виконанні ремонтів та»;

в абзаці четвертому підпункту 7 після цифр та знака «1175,» доповнити словами та знаками «з урахуванням фактичних витрат, що капіталізуються при виконанні планів та інвестиційних програм,»;

підпункт 3 пункту 6 виключити.

4. Доповнити новим додатком, що додається.

Заступник директора
Департаменту ліцензійного
контролю

Олексій РОМАНЕНКО

Додаток 29

до Порядку контролю за дотриманням ліцензіатами, що провадять діяльність у сферах енергетики та комунальних послуг, законодавства у відповідних сферах та ліцензійних умов

МЕТОДИКА

розрахунку штрафних санкцій за порушення законодавства у сферах енергетики та комунальних послуг та відповідних ліцензійних умов

1. Загальні положення

1.1. Ця Методика встановлює порядок розрахунку НКРЕКП штрафних санкцій за порушення законодавства у сферах енергетики та комунальних послуг та відповідних ліцензійних умов.

1.2. Дія цієї Методики поширюється на суб'єктів господарювання, що провадять діяльність у сферах енергетики та комунальних послуг, які отримали ліцензії на провадження господарської діяльності, та регулювання, моніторинг та контроль за діяльністю яких здійснюється НКРЕКП (далі – ліцензіати), зокрема, на суб'єктів господарювання, що провадять такі види діяльності:

- 1) у сфері енергетики:
 - виробництво, передача, розподіл, зберігання електричної енергії;
 - постачання електричної енергії споживачу;
 - перепродаж електричної енергії (трейдерська діяльність) на ринку електричної енергії;
 - здійснення функцій оператора ринку електричної енергії;
 - здійснення функцій гарантованого покупця на ринку електричної енергії;
 - транспортування, розподіл, зберігання (закачування, відбір), постачання природного газу, надання послуг установки LNG;
 - транспортування нафти, нафтопродуктів трубопровідним транспортом;
- 2) у сфері комунальних послуг:
 - виробництво теплової енергії на теплоелектроцентралях, теплоелектростанціях, атомних електростанціях і когенераційних установках;
 - діяльності у сфері централізованого водопостачання та водовідведення.

1.3. Ця Методика застосовується НКРЕКП для розрахунку розміру штрафних санкцій за порушення ліцензіатами вимог законодавства та/або відповідних ліцензійних умов під час розгляду НКРЕКП питання відповідальності ліцензіата в порядку, передбаченому законодавством, шляхом застосування до фактичних обставин порушення критеріїв оцінки серйозності

порушення та здійснення подальшого розрахунку розміру штрафу відповідно до глав 2 – 4 цієї Методики. Перед винесенням питання щодо результатів перевірки ліцензіатів НКРЕКП на розгляд на засідання НКРЕКП відповідальний структурний підрозділ НКРЕКП здійснює розрахунок розміру штрафних санкцій за кожне окреме вчинене ліцензіатом порушення відповідно до положень цієї Методики.

Методика не застосовується щодо прийняття НКРЕКП рішення про застосування інших видів санкцій, передбачених законодавством (застереження та/або попередження про необхідність усунення порушень, зупинення дії ліцензії, анулювання ліцензії).

1.4. Ця Методика встановлює порядок:

- 1) визначення початкового розміру штрафу, що включає:
застосування критеріїв оцінки серйозності порушення;
розрахунок шкоди, завданої учасникам ринку, або додаткової вигоди, отриманої ліцензіатом внаслідок порушення (у разі можливості встановлення такої шкоди або додаткової вигоди);
- 2) коригування розміру штрафу з урахуванням тривалості порушення;
- 3) коригування розміру штрафу з урахуванням пом'якшуючих та/або обтяжуючих обставин;
- 4) коригування розміру штрафу з метою забезпечення належного рівня стримування від майбутніх порушень та забезпечення пропорційності покарання та порушення;
- 5) визначення підсумкового розміру штрафу та коригування розміру штрафу для уникнення перевищення максимальної межі штрафу;
- б) застосування індивідуальних пом'якшень.

1.5. У цій Методиці терміни вживаються в таких значеннях:

додаткова вигода – отриманий порушником без належних правових підстав додатковий дохід, та/або збитки чи витрати, яких вдалось уникнути, внаслідок вчинення порушення законодавства та/або ліцензійних умов;

індивідуальне пом'якшення – зменшення підсумкового розміру штрафу з огляду на активні та цілеспрямовані дії ліцензіата з усунення порушення після виявлення цього порушення НКРЕКП та початку розгляду питання щодо відповідальності ліцензіата;

початковий розмір штрафу – розмір штрафу за порушення законодавства та/або ліцензійних умов, що розраховується на основі оцінки серйозності порушення та з урахуванням розміру завданої шкоди чи додаткової вигоди (у разі можливості встановлення такої додаткової вигоди чи шкоди), до

застосування подальших коригувань з урахуванням тривалості порушення, пом'якшуючих та обтяжуючих обставин, забезпечення належного рівня стримування від майбутніх порушень та забезпечення пропорційності покарання та порушення, уникнення перевищення максимальної межі штрафу, застосування індивідуальних пом'якшень;

учасник ринку – учасник ринку електричної енергії відповідно до статті 1 Закону України «Про ринок електричної енергії», та/або суб'єкт ринку природного газу відповідно до статті 1 Закону України «Про ринок природного газу», та/або суб'єкт відносин у сфері теплопостачання відповідно до статті 1 Закону України «Про теплопостачання», суб'єкт відносин у сфері централізованого водопостачання та водовідведення відповідно до статті 1 Закону України «Про державне регулювання у сфері комунальних послуг», статті 1 Закону України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення».

Інші терміни вживаються в цій Методиці у значеннях, наведених у законах України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг», «Про природні монополії», «Про ринок природного газу», «Про ринок електричної енергії», «Про державне регулювання у сфері комунальних послуг», «Про теплопостачання», «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» та Порядку контролю за дотриманням ліцензіатами, що провадять діяльність у сферах енергетики та комунальних послуг, законодавства у відповідних сферах та ліцензійних умов, затвердженому постановою НКРЕКП від 14 червня 2018 року № 428.

1.6. Під час розрахунку розмірів штрафних санкцій за порушення законодавства у сферах енергетики та комунальних послуг та/або відповідних ліцензійних умов НКРЕКП, зокрема, керується принципами пропорційності покарання та порушення, ефективності санкцій, розумності, недискримінаційності.

Відповідно до принципу пропорційності покарання та порушення підсумковий розмір штрафу має бути співмірним характеру та серйозності вчиненого порушення, враховувати особу порушника, всі фактичні обставини вчиненого правопорушення.

Відповідно до принципу ефективності санкцій процес застосування штрафних санкцій має бути орієнтований на стримування порушників та запобігання порушенням законодавства та/або ліцензійних умов у сфері енергетики та комунальних послуг та на забезпечення розрахунку розміру штрафних санкцій таким чином, щоб вони були достатніми для утримання як порушника, так і інших ліцензіатів від вчинення порушень у майбутньому.

Відповідно до принципу розумності при розрахунку підсумкового розміру штрафу для кожного окремого порушення враховуються всі фактичні обставини кожного окремого порушення і не допускаються випадки необґрунтованого завищення розміру штрафів.

Відповідно до принципу недискримінаційності до всіх ліцензіатів в аналогічних умовах вчинення порушень мають застосовуватись аналогічні

підходи до розрахунку та застосування штрафних санкцій, а також не допускається встановлення будь-яких планових показників щодо кількості та розміру застосованих штрафних санкцій, а також здійснення будь-якого планування щодо накладення штрафних санкцій на конкретних суб'єктів господарювання.

1.7. Якщо оцінюване порушення кваліфікується через застосування норм декількох нормативно-правових актів, але за суттю є однією дією (бездіяльністю), таке порушення має оцінюватись як одне порушення.

2. Визначення початкового розміру штрафу

2.1. Початковий розмір штрафу за відповідне порушення визначається шляхом застосування до фактичних обставин порушення відповідних, визначених цією Методикою, критеріїв оцінки серйозності порушення, яким присвоєна кількість балів в залежності від серйозності впливу таких критеріїв.

2.2. За результатами оцінки кожного з критеріїв серйозності порушення визначається певна кількість балів для відповідного порушення за цим критерієм.

2.3. Значення балів, що присвоєні відповідним критеріям, підсумовуються, і отримана сума балів становить оцінку серйозності порушення.

2.4. Початковий розмір штрафу розраховується на основі оцінки серйозності порушення за формулою

$$P_{basic} = XX\% \times P_{max} \times Dmg \quad (1)$$

де:

$XX\%$	-	-	- відсоток серйозності порушення, що визначається за результатами оцінки серйозності порушення, яка здійснюється у порядку, визначеному пунктами 2.6 – 2.15 цієї глави;
P_{max}	-	-	- максимальний розмір штрафу за відповідне порушення законодавства та/або ліцензійних умов, передбачений чинним законодавством;
Dmg	-	-	- коефіцієнт завданої шкоди або додаткової вигоди (у разі можливості встановлення завданої шкоди та/або додаткової вигоди), наведений у пункті 2.16 цієї глави.

2.5. З метою оцінки серйозності порушення застосовуються критерії, наведені у пунктах 2.6 – 2.15 цієї глави, із застосуванням відповідних балів ваги кожного з критеріїв.

2.6. Для оцінки серйозності порушення застосовуються такі критерії:

1) критерії щодо суб'єкта господарювання, який порушив законодавство та/або ліцензійні умови:

тип учасника ринку;
величина учасника ринку;

2) критерії, що безпосередньо стосуються вчиненого порушення:

предмет порушення;
тип постраждалої сторони;
масштаб впливу порушення;
тривалість ефекту від порушення;
географічний масштаб порушення.

2.7. За критерієм «тип учасника ринку» визначаються:

1) інфраструктурні учасники ринку (3 бали), а саме, учасники ринку, що здійснюють діяльність з:

транспортування природного і нафтового газу трубопроводами;
розподілу природного і нафтового газу трубопроводами;
передачі електричної енергії;
розподілу електричної енергії;

централізованого водопостачання, централізованого водовідведення в обсягах, що перевищують рівень, який встановлюється ліцензійними умовами;

виробництва теплової енергії на теплоелектроцентралях, теплоелектростанціях, атомних електростанціях і когенераційних установках теплової енергії (в тих випадках, коли такий виробник не має конкурентів на території здійснення своєї діяльності);

здійснення функцій оператора ринку;
здійснення функцій гарантованого покупця;
зберігання (закачування, відбору) природного газу;
надання послуг установки LNG.

Також до інфраструктурних учасників ринку належать учасники ринку, на яких покладено спеціальні обов'язки для забезпечення загальнооспільних потреб.

2) неінфраструктурні учасники ринку (2 бали), а саме, учасники ринку, що здійснюють діяльність з:

виробництва електричної енергії;
зберігання енергії;
постачання електричної енергії споживачу;
перепродажу електричної енергії (трейдерської діяльності);

постачання природного газу та інших речовин, транспортування яких здійснюється трубопровідним транспортом;

виробництва теплової енергії на теплоелектроцентралях, теплоелектростанціях, атомних електростанціях і когенераційних установках теплової енергії (в тих випадках, коли такий виробник має конкурентів на території здійснення своєї діяльності).

Тип учасника ринку визначається відповідно до тієї діяльності, яку учасник ринку здійснює, зокрема, на підставі отриманих ним ліцензій, і загалом є сталою категорією протягом періоду такої діяльності учасника ринку. Водночас, тип учасника ринку може змінюватись у разі зміни виду діяльності, наприклад, внаслідок отримання учасником ринку ліцензії на інший вид діяльності чи зупинення/анулювання дії поточної ліцензії.

2.8. За критерієм «величина учасника ринку» визначаються:

великі учасники ринку (6 балів);

середні учасники ринку (4 бали);

малі учасники ринку (1 бал).

Детальна класифікація за критерієм «величина учасника ринку» визначається відповідно до додатка 1 до цієї Методики.

2.9. За критерієм «предмет порушення» визначаються такі види порушень:

1) порушення щодо організаційних питань ліцензованої діяльності:
порушення кадрових вимог до провадження господарської діяльності (2 бали);

порушення щодо бухгалтерського обліку та фінансової звітності (3 бали);

порушення щодо засобів провадження ліцензованої діяльності (3 бали);

порушення щодо внесків на регулювання (2 бали);

порушення щодо форми та структури власності ліцензіатів (2 бали);

порушення щодо питань відокремлення та незалежності (3 бали);

інші порушення щодо організаційних питань ліцензованої діяльності (2 бали);

2) порушення щодо виконання рішень, прийнятих за результатами перевірок (3 бали);

3) порушення щодо поводження з інформацією (ненадання інформації, необхідної НКРЕКП для виконання покладених функцій тощо) (3 бали);

4) порушення в частині провадження господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню, у період зупинення дії ліцензії (3 бали);

5) порушення законодавства/правил/технічних норм/спеціальних обов'язків (ПСО), встановлених режимів роботи ліцензованої діяльності (3 бали);

б) порушення щодо інвестиційних програм, планів розвитку та оновлення основних фондів (3 бали);

7) порушення щодо тарифів/цін/плати за послуги, цільового використання коштів, передбачених в тарифі (3 бали);

8) порушення щодо надання послуг та/або взаємодії зі споживачами/учасниками ринку/третіми сторонами (3 бали);

9) порушення щодо укладання/дотримання договорів/актів (3 бали);

10) порушення щодо виконання нормативно-правових актів, рішень інших органів державної влади (2 бали);

11) інші порушення (2 бали).

У разі, якщо оцінюване порушення одночасно підпадає під декілька видів порушень та неможливо визначити вид, що має найбільш тісний зв'язок із порушенням, для цілей оцінки серйозності буде застосовуватись вид порушення із найбільшою кількістю балів (з тих видів, що підлягають застосуванню до оцінюваного порушення).

2.10. Постраждалими від порушення сторонами можуть бути учасники ринку, споживачі та/або держава (у тому числі в особі органів державної влади). Кожен з цих типів постраждалих сторін окремо оцінюється в 3 бали. У разі наявності декількох постраждалих від порушення сторін сума балів підсумовується (максимально до 9 балів).

2.11. За критерієм «масштаб впливу порушення» визначаються порушення, що впливають на:

одного учасника ринку (у тому числі на споживача) (1 бал);

2 – 99 учасників ринку (2 бали);

понад 100 учасників ринку (3 бали).

2.12. За критерієм «тривалість ефекту від порушення» визначаються порушення, що мають такий ефект:

короткостроковий (до одного місяця) (1 бал);

середньостроковий (до одного року) (2 бали);

довгостроковий (понад один рік) (3 бали).

2.13. За критерієм «географічний масштаб порушення» визначаються порушення, що мають такий характер:

локальний (місцевий) (1 бал);

національний (2 бали);

регіональний (наднаціональний) (3 бали).

2.14. Значення балів, що присвоєні відповідним критеріям, наведеним у пунктах 2.7 – 2.13 цієї глави, підсумовуються і отримана сума балів становить оцінку серйозності порушення та визначає такі величини відсотків від максимального розміру штрафу, передбаченого чинним законодавством, що застосовуються для цілей формули 1 цієї глави:

Сума оцінки серйозності (бали)	Відсоток серйозності порушення
11-16	1%
17-21	5%
22-24	10%
25-27	15%
28-30	20%

2.15. НКРЕКП має право припинити розрахунок розміру штрафних санкцій та застосувати інші види санкцій, передбачені законодавством, за таких умов:

1) сума оцінки серйозності порушення, розрахована відповідно до пункту 2.14 цієї глави, не перевищує 20, та

2) порушення та наслідки порушення були повністю усунуті порушником до початку розгляду питання щодо відповідальності ліцензіата на засіданні НКРЕКП в порядку, передбаченому законодавством.

2.16. У разі наявності шкоди, завданої учасникам ринку внаслідок вчинення правопорушення, чи додаткової вигоди, отриманої порушником внаслідок вчинення порушення, та можливості їх визначення, НКРЕКП для цілей обрахунку початкового розміру штрафу застосовує такі коефіцієнти:

Розмір завданої шкоди / отриманої додаткової вигоди	Коефіцієнт
Шкода/додаткова вигода відсутня (чи її розрахунок неможливий)	1
від 1 грн до 1 000 000 грн	1.1
від 1 000 001 грн до 5 000 000 грн	1.2
від 5 000 001 грн до 10 000 000 грн	1.3
від 10 000 001 грн до 200 000 000 грн	1.4
від 200 000 001 грн до 400 000 000 грн	1.5
від 400 000 001 грн до 600 000 000 грн	1.6
від 600 000 001 грн до 1 000 000 000 грн	1.7
від 1 000 000 001 грн до 5 000 000 000 грн	1.8
від 5 000 000 001 грн до 9 000 000 000 грн	1.9
понад 9 000 000 000 грн	2

У разі відсутності шкоди від заподіяного порушення або неможливості його обрахунку величина коефіцієнту дорівнює 1. Розрахунок шкоди чи додаткової вигоди здійснюється згідно з алгоритмом, наведеним у додатку 2 до цієї Методики.

3. Коригування розміру штрафу з урахуванням тривалості порушення

3.1. У разі якщо під час здійснення заходів державного контролю за дотриманням ліцензіатами законодавства та/або ліцензійних умов НКРЕКП виявить порушення, що тривало/триває протягом певного періоду (строку), НКРЕКП застосовує коригування початкового розміру штрафу, розрахованого відповідно до пункту 2.4 глави 2 цієї Методики, з урахуванням тривалості порушення. Коригування здійснюється за формулою

$$P_{\text{time adj}} = P_{\text{basic}} + (P_{\text{basic}} \times t_c \times n) \quad (2)$$

де:

$P_{\text{time adj}}$	-	– розмір штрафу, скоригованого з урахуванням тривалості порушення;
P_{basic}	-	– початковий розмір штрафу, розрахованого відповідно до пункту 2.4 глави 2 цієї Методики;
t_c	-	– коефіцієнт у розмірі 0,01%;
n	-	– кількість календарних днів, що тривало/триває порушення.

3.2. Кількість календарних днів, що тривало/триває порушення, визначається від моменту фактичного початку дій/бездіяльності, що становлять порушення вимог законодавства у сферах енергетики та/або комунальних послуг та/або відповідних ліцензійних умов, та до:

1) моменту фактичного припинення дій/бездіяльності, що становлять порушення, або

2) моменту виявлення порушення, що триває, під час здійснення заходу державного контролю за дотриманням ліцензіатами законодавства та/або ліцензійних умов.

3.3. Максимальний розмір коригування з урахуванням тривалості порушення не може перевищувати 50% від початкового розміру штрафу, розрахованого відповідно до пункту 2.4 глави 2 цієї Методики.

4. Коригування розміру штрафу з урахуванням пом'якшуючих та/або обтяжуючих обставин

4.1. За наявності пом'якшуючих та/або обтяжуючих обставин, НКРЕКП під час розрахунку штрафу за порушення відповідно зменшує або збільшує його величину.

4.2. Коригування розміру штрафу, розрахованого відповідно до пункту 3.1 глави 3 цієї Методики, з урахуванням пом'якшуючих та обтяжуючих обставин, здійснюється за формулою

$$P_{\text{conditions}} = P_{\text{time adj}} - (P_{\text{time adj}} \times \text{Пом}) + (P_{\text{time adj}} \times \text{Обт}) \quad (3)$$

де: $P_{\text{conditions}}$	-	-	розмір штрафу, скоригованого з урахуванням пом'якшуючих та обтяжуючих обставин;
$P_{\text{time adj}}$	-	-	розмір штрафу, скоригованого з урахуванням тривалості порушення, відповідно до пункту 3.1 глави 3 цієї Методики;
Пом	-	-	коефіцієнт пом'якшуючих обставин вчиненого порушення;
Обт	-	-	коефіцієнт обтяжуючих обставин вчиненого порушення.

4.3. НКРЕКП визначає розміри коефіцієнтів для пом'якшуючих та обтяжуючих обставин для кожного окремого порушення в кожному конкретному випадку, залежно від наявності/відсутності відповідних обставин чи комбінації відповідних обставин.

4.4. Максимальний розмір коефіцієнта за пом'якшуючі обставини вчиненого порушення не може перевищувати 50%.

4.5. Максимальний розмір коефіцієнта за обтяжуючі обставини вчиненого порушення не може перевищувати 50%.

4.6. Для цілей цієї Методики, пом'якшуючими обставинами вчиненого порушення є:

1) вчинення порушення вперше (не застосовується при першій перевірці ліцензіата);

2) вчинення порушення за відсутності здійснення ліцензіатом цілеспрямованих дій для вчинення порушення;

3) добровільне відшкодування шкоди, завданої учасникам ринку, до виявлення порушення;

4) дії порушника до виявлення порушення, що свідчать про реальне бажання усунути порушення, його негативні наслідки, обставини, що спричинили порушення;

5) негайне припинення порушення після його виявлення;

6) самостійне та оперативне повідомлення порушником НКРЕКП про факт вчинення порушення до початку перевірки НКРЕКП;

7) сприяння виявленню порушення під час перевірки НКРЕКП.

4.7. Для цілей цієї Методики, обтяжуючими обставинами вчиненого порушення є:

1) цілеспрямоване створення умов або здійснення дій ліцензіатом для вчинення правопорушення або невжиття заходів ліцензіатом для виконання/дотримання норм чинного законодавства;

2) повторюваність оцінюваного порушення;

3) одночасне вчинення більш ніж одного порушення;

4) вчинення порушення за допомогою/із організованою залученістю інших учасників ринку;

5) участь/обізнаність керівництва ліцензіата щодо порушення або потенційного його вчинення;

6) відмова від сприяння проведенню перевірки чи проведенню розслідування порушення;

7) перешкоджання розслідуванню, спроби приховати порушення та його негативні наслідки;

8) продовження вчинення порушення після того, як НКРЕКП стало відомо про вчинення такого порушення, що триває.

5. Коригування розміру штрафу з метою забезпечення належного рівня стримування від майбутніх порушень та забезпечення пропорційності покарання та порушення

5.1. З метою дотримання принципу пропорційності під час визначення розміру штрафу за порушення НКРЕКП має право прийняти рішення про:

1) збільшення розміру штрафу, розрахованого відповідно до глав 2 – 4 цієї Методики, на 100% у разі його неспівмірності з вчиненим порушенням;

2) зменшення (у виняткових випадках) розміру штрафу, розрахованого відповідно до глав 2 – 4 цієї Методики, до 80% у разі, якщо сплата повного розміру штрафу обґрунтовано є неможливою або призведе до тяжкого фінансового стану та подальшої неплатоспроможності порушника, або розмір такого розрахованого штрафу не співвідноситься з важкістю правопорушення/ступенем завданої шкоди.

5.2. Під час коригування розміру штрафу відповідно до положень пункту 5.1 цієї глави, НКРЕКП враховує величину учасника ринку, його фінансове становище на момент вчинення порушення та за попередні фінансові роки, загальну кількість порушень (в тому числі кількість однотипних правопорушень), вчинених порушником за період часу, що перевіряється, а також розмір завданої шкоди та/або додаткової вигоди, отриманої внаслідок вчиненого порушення (у разі встановлення такої додаткової вигоди чи шкоди).

5.3. Для забезпечення належного рівня стримування від майбутніх порушень (дотримання принципу ефективності санкцій) НКРЕКП має право прийняти рішення про:

1) збільшення розміру штрафу, розрахованого відповідно до глав 2 – 4 цієї Методики, на 50% у разі, якщо НКРЕКП має підстави вважати, що розрахований розмір штрафу не втримає порушника або інших учасників ринку від порушення чи вчинення подібних порушень у майбутньому. Такими підставами можуть бути, зокрема, матеріальне становище порушника, розмір очікуваної вигоди від порушення, вчинення подібних порушень у минулому;

2) збільшення розміру штрафу, розрахованого відповідно до глав 2 – 4 цієї Методики, на 20% у разі, якщо НКРЕКП має обґрунтовані припущення, що збільшений розмір штрафу сприятиме утриманню інших учасників ринку від вчинення порушень.

6. Визначення підсумкового розміру штрафу, коригування розміру штрафу для уникнення перевищення максимальної межі штрафу

6.1. Підсумковим розміром штрафу за правопорушення є штраф, розрахований відповідно до глав 2 – 5 цієї Методики.

6.2. Підсумковий розмір штрафу не може перевищувати максимальні розміри штрафів за конкретні правопорушення, передбачені законодавством

України, зокрема, законами України «Про ринок електричної енергії», «Про ринок природного газу», «Про теплопостачання», «Про природні монополії».

6.3. У випадку, якщо підсумковий розмір штрафу, розрахований відповідно до глав 2 – 5 цієї Методики, перевищує максимальний розмір штрафу, передбачений законодавством, НКРЕКП коригує підсумковий розмір штрафу до розміру, що не перевищує максимального штрафу за конкретне правопорушення, передбачене законодавством.

6.4. При визначенні підсумкового розміру штрафу, за наявності декількох порушень, НКРЕКП керується принципом поглинання найбільшим за розміром штрафом менших за розміром штрафів.

7. Застосування індивідуальних пом'якшень

7.1. Якщо ліцензіат вчиняє дії, спрямовані на усунення порушення після його виявлення, НКРЕКП до початку розгляду питання щодо відповідальності порушника має право застосувати індивідуальне пом'якшення та додатково зменшити підсумковий розмір штрафу, але не більш ніж на 50% від підсумкового розміру штрафу. Діями ліцензіата, що спрямовані на усунення порушення, можуть бути, зокрема:

1) надання НКРЕКП матеріалів та свідчень, що вказують про врегулювання вчиненого порушення або його усунення в найкоротші строки;

2) самостійне відшкодування збитків постраждалим сторонам після виявлення вчиненого порушення, але до прийняття рішення НКРЕКП про застосування штрафних санкцій;

3) добровільна відмова від додаткової вигоди, отриманої внаслідок порушення, та її повернення всім постраждалим сторонам;

4) активна співпраця порушника з НКРЕКП, зокрема, сприяння з'ясуванню всіх обставин та наслідків порушення.

7.2. За зверненням порушника НКРЕКП має право погодити розстрочення виплати штрафу за таких умов:

1) сплата повного розміру штрафу одним платежем є обґрунтовано неможливою або призведе до важкого фінансового стану та подальшої неплатоспроможності порушника;

2) відсутні обтяжуючі обставини;

3) розстрочення виплати не призведе до порушення принципу пропорційності покарання та порушення чи принципу ефективності санкцій.

Заступник директора Департаменту
ліцензійного контролю

Олексій РОМАНЕНКО

Додаток 1
до Методики розрахунку штрафних санкцій
за порушення законодавства у сферах
енергетики та комунальних послуг
та відповідних ліцензійних умов
(пункт 2.8)

**Критерій «величина учасника ринку» для оцінки серйозності
порушення**

Поділ учасників ринку за критерієм «величина учасника ринку» відбувається таким чином:

1. Для ліцензіатів, які здійснюють господарську діяльність з виробництва електричної енергії:

1) великі учасники ринку – ліцензіати, що підпадають щонайменше під один з таких параметрів:

мають встановлену потужність електроустановок 100 МВт та більше станом на момент порушення та здійснили виробництво електричної енергії 500 млн кВт-год та більше за попередній рік;

мають встановлену потужність електроустановок 100 МВт та більше станом на момент порушення та мають дохід (виручку) за рік 500 млн грн та більше;

здійснили виробництво електричної енергії 500 млн кВт-год та більше за попередній рік та мають дохід (виручку) за рік 500 млн грн та більше;

2) середні учасники ринку – ліцензіати, що підпадають щонайменше під один з таких параметрів:

мають встановлену потужність електроустановок від 20 (включно) до 100 МВт станом на момент порушення та здійснили виробництво електричної енергії від 100 млн (включно) до 500 млн кВт-год за попередній рік;

мають встановлену потужність електроустановок від 20 (включно) до 100 МВт станом на момент порушення та дохід (виручку) за попередній фінансовий рік від 20 млн (включно) до 500 млн грн;

здійснили виробництво електричної енергії від 100 млн (включно) до 500 млн кВт-год за попередній рік та мають дохід (виручку) за попередній фінансовий за рік від 20 млн (включно) до 500 млн грн;

3) малі учасники ринку – ліцензіати, що підпадають щонайменше під один з таких параметрів:

мають встановлену потужність електроустановок до 20 МВт станом на момент порушення та здійснили виробництво електричної енергії до 100 млн кВт-год за попередній рік;

мають встановлену потужність електроустановок до 20 МВт станом на момент порушення та дохід (виручку) за попередній фінансовий рік до 20 млн грн;

здійснили виробництво електричної енергії до 100 млн кВт-год за попередній рік та мають дохід (виручку) за попередній фінансовий рік до 20 млн грн.

2. Для ліцензіатів, які здійснюють господарську діяльність зі зберігання енергії:

1) великі учасники ринку – ліцензіати, що мають встановлену потужність електроустановок 20 МВт та більше станом на момент порушення;

2) середні учасники ринку – ліцензіати, що мають встановлену потужність установок від 5 (включно) до 20 МВт станом на момент порушення;

3) малі учасники ринку – ліцензіати, що мають встановлену потужність установок від 150 кВт до 5 МВт станом на момент порушення.

3. Для ліцензіатів, які здійснюють господарську діяльність з розподілу електричної енергії:

1) великі учасники ринку – ліцензіати, що підпадають щонайменше під один з таких параметрів:

мають кількість приєднаних споживачів понад 1 млн (включно) станом на момент порушення та обсяг розподілу електричної енергії – понад 400 млн кВт-год (включно) на місяць;

мають кількість приєднаних споживачів понад 1 млн (включно) станом на момент порушення та дохід (виручку) за попередній фінансовий рік або станом на момент порушення – понад 2000000 тис. грн (включно);

мають обсяг розподілу електричної енергії – понад 400 млн кВт-год (включно) на місяць та дохід (виручку) за попередній фінансовий рік або станом на момент порушення – понад 2000000 тис. грн (включно);

2) середні учасники ринку – ліцензіати, що підпадають щонайменше під один з таких параметрів:

мають кількість приєднаних споживачів від 100 тисяч (включно) до 1 млн станом на момент порушення та обсяг розподілу електричної енергії – від 100 млн кВт-год на місяць до 400 млн кВт-год на місяць;

мають кількість приєднаних споживачів від 100 тисяч (включно) до 1 млн станом на момент порушення та дохід (виручку) за попередній фінансовий рік або станом на момент порушення – від 500 тис. грн (включно) до 2000000 тис. грн;

мають обсяг розподілу електричної енергії – від 100 млн кВт-год на місяць (включно) до 400 млн кВт-год на місяць та дохід (виручку) за попередній

фінансовий за рік або станом на момент порушення – від 500 тис. грн (включно) до 2000000 тис. грн;

3) малі учасники ринку – ліцензіати, що підпадають щонайменше під один з таких параметрів:

мають кількість приєднаних споживачів менше 100 тисяч станом на момент порушення та обсяг розподілу електричної енергії – до 100 млн кВт·год на місяць;

мають кількість приєднаних споживачів менше 100 тисяч та дохід (виручку) за попередній фінансовий рік або станом на момент порушення – до 500 тис. грн;

мають обсяг розподілу електричної енергії – до 100 млн кВт·год на місяць та дохід (виручку) за попередній фінансовий рік або станом на момент порушення – до 500 тис. грн.

4. Для ліцензіатів, які здійснюють господарську діяльність з постачання або перепродажу електричної енергії (трейдерську діяльність):

1) великі учасники ринку – ліцензіати, що мають обсяг постачання або перепродажу електричної енергії 1000 млн кВт·г або більше за попередній фінансовий рік або станом на момент порушення;

2) середні учасники ринку – ліцензіати, що мають обсяг постачання або перепродажу електричної енергії 100 млн – 1000 млн кВт·г за попередній фінансовий рік або станом на момент порушення;

3) малі учасники ринку – ліцензіати, що мають обсяг постачання або перепродажу електричної енергії менше 100 млн кВт·г за попередній фінансовий рік або станом на момент порушення.

5. Для ліцензіатів, які здійснюють господарську діяльність з розподілу природного газу:

1) великі учасники ринку – ліцензіати, що мають кількість підключених споживачів понад 800 тисяч та обсяг розподілу природного газу – понад 200 млн куб. метрів або еквівалентний обсяг, визначений в одиницях енергії за коефіцієнтом, відповідно до законодавства, за попередній фінансовий рік або станом на момент порушення;

2) середні учасники ринку – ліцензіати, що мають кількість підключених споживачів від 100 тисяч до 800 тисяч та обсяг розподілу природного газу – від 20 млн (включно) до 200 млн куб. метрів або еквівалентний обсяг, визначений в одиницях енергії за коефіцієнтом, відповідно до законодавства за попередній фінансовий рік або станом на момент порушення;

3) малі учасники ринку – ліцензіати, що мають кількість підключених споживачів менше 100 тисяч та обсяг розподілу природного газу – до 20 млн куб. метрів або еквівалентний обсяг, визначений в одиницях енергії за коефіцієнтом, відповідно до законодавства за попередній фінансовий рік або станом на момент порушення.

6. Для ліцензіатів, які здійснюють господарську діяльність з постачання природного газу:

1) великі учасники ринку – ліцензіати, що мають обсяг постачання природного газу 100 млн куб. метрів та більше або еквівалентний обсяг, визначений в одиницях енергії за коефіцієнтом, відповідно до законодавства за попередній фінансовий рік або станом на момент порушення;

2) середні учасники ринку – ліцензіати, що мають обсяг постачання природного газу від 20 млн (включно) до 100 млн куб. метрів або еквівалентний обсяг, визначений в одиницях енергії за коефіцієнтом, відповідно до законодавства за попередній фінансовий рік або станом на момент порушення;

3) малі учасники ринку – ліцензіати, що мають обсяг постачання природного газу до 20 млн куб. метрів або еквівалентний обсяг, визначений в одиницях енергії за коефіцієнтом, відповідно до законодавства за попередній фінансовий рік або станом на момент порушення.

7. Для ліцензіатів, які здійснюють господарську діяльність з централізованого водопостачання:

1) великі учасники ринку – ліцензіати, що мають обсяг надання послуг з централізованого водопостачання більш як 40000 тис. куб. метрів за попередній фінансовий рік або станом на момент порушення;

2) середні учасники ринку – ліцензіати, що мають обсяг надання послуг з централізованого водопостачання від 9000 тис. до 40000 тис. куб. метрів (включно) за попередній фінансовий рік або станом на момент порушення;

3) малі учасники ринку – ліцензіати, що мають обсяг надання послуг з централізованого водопостачання від 300 тис. до 9000 тис. куб. метрів (включно) за попередній фінансовий рік або станом на момент порушення.

8. Для ліцензіатів, які здійснюють господарську діяльність з централізованого водовідведення:

1) великі учасники ринку – ліцензіати, що мають обсяг надання послуг з централізованого водовідведення більш як 20000 тис. куб. метрів за попередній фінансовий рік або станом на момент порушення;

2) середні учасники ринку – ліцензіати, що мають обсяг надання послуг з централізованого водовідведення від 9000 тис. до 20000 тис. куб метрів (включно) за попередній фінансовий рік або станом на момент порушення;

3) малі учасники ринку – ліцензіати, що мають обсяг надання послуг з централізованого водовідведення від 200 тис. до 9000 тис. куб метрів (включно) за попередній фінансовий рік або станом на момент порушення.

9. Суб'єкти господарювання, що здійснюють господарську діяльність з передачі електричної енергії, зі здійснення функцій гарантованого покупця та здійснення функцій оператора ринку, суб'єкти господарювання, що здійснюють господарську діяльність з транспортування та зберігання природного газу, ліцензіати, які здійснюють господарську діяльність з виробництва теплової енергії на теплоелектроцентралях, теплоелектростанціях, атомних електростанціях і когенераційних установках, належать до категорії великих учасників ринку.

Додаток 2
до Методики розрахунку штрафних санкцій
за порушення законодавства у сферах
енергетики та комунальних послуг
та відповідних ліцензійних умов
(пункт 2.16)

**Алгоритм розрахунку шкоди, завданої учасникам ринку, або
додаткової вигоди, отриманої ліцензіатом внаслідок порушення
законодавства у сферах енергетики та комунальних послуг та відповідних
ліцензійних умов**

1. У разі наявності шкоди, завданої учасникам ринку, або додаткової вигоди, отриманої ліцензіатом внаслідок порушення, та об'єктивних можливостей для визначення матеріального характеру наслідків таких неправомірних дій, відповідальний структурний підрозділ НКРЕКП для цілей визначення коефіцієнту, що застосовується при обрахунку початкового розміру штрафу, здійснює розрахунок шкоди, завданої учасникам ринку, або додаткової вигоди, отриманої ліцензіатом внаслідок порушення згідно з таким алгоритмом:

1) ідентифікація типу (шкода, завдана споживачу чи іншому учаснику ринку або додаткова вигода, отримана ліцензіатом), характеру (пошкоджені прилади/обладнання/будівлі споживачів чи інших учасників ринку, отримано неправомірний додатковий прибуток, що відображено у звітності, несплачені гарантовані компенсації тощо), обставин/причин (з вини ліцензіата, за обставин непереборної сили, за попередньою змовою ліцензіата з іншими суб'єктами тощо), кола постраждалих суб'єктів (споживач чи інші учасники ринку) та наслідків неправомірних дій ліцензіата, що призвели до шкоди або додаткової вигоди;

2) збір вихідних даних та інформації для проведення роботи зі встановлення шкоди або додаткової вигоди внаслідок порушення (документально засвідчені уповноваженими органами та/або суб'єктами господарювання, наприклад, актами, витягами з протоколів, довідками, офіційними звітами зі здійснення діяльності, іншими документами, вартісні та/або технічні параметри завданої шкоди чи отриманої додаткової вигоди), у тому числі джерела інформації щодо заподіяної шкоди чи отриманої додаткової вигоди (скарга/претензія споживача, учасника ринку, самостійне виявлення НКРЕКП під час перевірки, тощо);

3) співставлення інформації, отриманої в результаті перевірки НКРЕКП або опрацювання заяв та клопотань споживачів або інших учасників ринку, та наявної в офіційних документах, зокрема, первинних документах порушника та інших учасників ринку (бухгалтерська звітність, договори, моніторингова звітність, акти прийому-передачі, висновки експертиз, акти комісій, тощо);

4) оцінка достатності, відповідності та достовірності документів, доказів, що аналізуються;

5) ініціювання НКРЕКП за потреби додаткових запитів на інформацію/документи/докази для цілей встановлення шкоди, завданої учасникам ринку, або додаткової вигоди, отриманої ліцензіатом внаслідок порушення;

б) комплексний розрахунок шкоди або додаткової вигоди, що передбачає застосування таких загальнозживаних методів розрахунку:

метод прямого розрахунку додаткової вигоди або завданої шкоди, що заснований на аналізі первинних документів, виставлених рахунків, інших підтверджуючих документів та визначенні розміру додаткової вигоди/шкоди шляхом проведення додаткових розрахунків НКРЕКП згідно з діючим законодавством;

оціночний метод, що заснований на визначенні вартості відновлення/заміщення об'єктів, яким завдана шкода, на подібні об'єкти, які за своїми споживчими, функціональними, економічними показниками можуть бути їм рівноцінною заміною, на підставі інформації на ринку, встановленні різниці між прибутком (доходом), отриманим внаслідок настання обставин порушення та за відсутності обставин порушення;

врахування (за наявності) додаткових відомостей, що пов'язані із завданою шкодою та/або отриманою додатковою вигодою;

визначення кінцевої величини шкоди або додаткової вигоди шляхом додавання величин, отриманих у результаті дій, здійснених згідно з цим підпунктом.

2. Розмір шкоди, завданої учасникам ринку, або додаткової вигоди, отриманої ліцензіатом внаслідок порушення, визначається структурним підрозділом НКРЕКП виключно на підставі достовірних та офіційних даних, інформації та документів.